

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI NOMIDAN
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Фарғона тумани

2021 йил 2 апрель

4-1501-2102/828-сонли иш

Фарғона туманлараро иқтисодий судининг судьяси Д.С. Акрамова раислигида, Р.Рахматовнинг котиблигида, даъвогар вакиллари И.И. Отахўжаев ва Б.А. Юлдашев (13.03.2021 йилдаги 138 ва 01.04.2021 йил кунги 151-сонли ишончномалар асосида), жавобгар раҳбари З.М. Аҳмедов, жавобгар вакили С. Хомидов (02.02.2021 йил кунги 4-сонли ишончнома асосида) иштирокида, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармасининг даъвогар "FERGANA-OSEANA" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги хорижий корхона манфаатини кўзлаб судга киритилган жавобгар "АХМАДАЛИ АКОИДИН" фермер хўжалигидан 20 910 170 сўм жарима ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни Фарғона тумани, Ямбароқ маҳалла фуқаролар йиғини биносига, сайёр очик суд мажлисида кўриб чиқиб қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И :

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси даъвогар "FERGANA-OSEANA" масъулияти чекланган жамияти шаклидаги хорижий корхонаси (бундан бун матнда МЧЖ деб юритилади) манфаатида судга даъво ариза билан мурожаат қилиб, жавобгар "АХМАДАЛИ АКОИДИН" фермер хўжалигидан (бундан буён матнда Фермер хўжалиги деб юритилади) 20 910 170 сўм жарима ва почта харажати ундиришни, ишни палата вакили иштирокисиз қўришни сўраган.

Суднинг 16.03.2021 йил кунги ажрими билан низо предметида мустақил талаблар билан арыз қилмайдиган 3-шахс сифатида Фарғона тумани ҳокимлиги жалб этилган.

Суд ишни Савдо-саноат палатаси вакили иштирокисиз кўриб чиқишни мумкин деб топди.

Суд мажлисида даъвогар вакиллари даъво талабини тўла қаноатлантиришни сўраб, даъво аризасида шартномани санаси ва рақами нотўғри келтирилганини, шартнома 16.03.2020 йил куни тузилиб, унга 46-рақам берилганини тушунтириб ўтишди.

Жавобгар вакиллари судга ёзма эътирозномани тақдим этишиб, даъвони рад этишни сўрашди ва суд мажлисида контракция шартномасини даъвогар кеч тақдим этганини, контракция шартномаси давлат рўйхатидан ўтказилмаганини, шартномани фермер хўжалиги ўрнига бошқа шахс имзолаганини, ҳуқуқшуносни ҳулосаси мавжуд эмаслигини, шу сабабли шартнома юридик кучга эга эмаслигини, фермер хўжалиги пахтани топширишдан бўйин товламаганини, пандемия пайтида хўжаликни фаолияти вақтинча тўхтатилганини, Фермер хўжалигининг муҳри ва

штампи хўжалик рахбарида бўлишини, судда кўрсатилган шартномага хўжаликни муҳри ва штапи қўйилганини тушунтириб ўтишди.

Ишни суд мажлисида кўриш учун тайинлаш ҳақидаги суд ажрими Фарғона тумани ҳокимлиги вакилига тилхат орқали топширилган, лекин вакили судга келмади. Суд Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекснинг (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 128 ва 170-моддаларини қўллаб ишни 3-шасх вакили иштирокисиз кўриб чиқишни мумкин деб топди.

Суд тарафлар вакилларининг тушунтиришларини тинглаб, иш материалларини ўрганиб чиқиб, куйидаги асосларга кўра, даъвони қисман қаноатлантиришни лозим деб топди.

Иш материалларига қараганда, даъвогар МЧЖ ва жавобгар Фермер хўжалиги ўртасида 16.03.2020 йил куни “Пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича” 46-сонли контрактация шартномаси тузилган бўлиб, унга кўра Фермер хўжалиги даъвогарга 54,9 гектар ер майдонида 18,3 тонна пахта хом ашёсини етказиб бериши, даъвогар эса етказиб берилган маҳсулот учун шартномада белгиланган тартиб ва миқдорда тўловларни амалга ошириши белгиланган. Даъвогар шартномавий мажбуриятини бажарган.

Жавобгар томонидан даъвогарга шартнома бўйича 14 811 тонна қиймати 69 700 567 сўм ташкил этган пахта хом ашёси етказиб берилмагани учун МЧЖ суддан Фермер хўжалигидан жарима ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг (бундан буён ФК деб юритилади) 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

ФКнинг 466-моддасига кўра, кишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи ўстирилган (ишлаб чиқарилган) кишлоқ хўжалиги маҳсулотини тайёрловчига контрактация шартномасида назарда тутилган миқдор ва ассортиментда топшириши шарт.

ФКнинг 333-моддасига кўра, қарздор айби бўлган тақдирда, мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

Контрактация шартномасининг 5.2-бандида шартномада белгиланган миқдорда ва ассортиментда, турлар бўйича муддатларда маҳсулот топширишдан асоссиз бош тортганлиги учун Фермер хўжалиги харидор МЧЖга топширилмаган маҳсулот қийматининг 30 фоизи миқдорида жарима тўлашлиги, жарима харид нарҳига белгиланган устамалар устамалар тўланиши ҳисобга олинмаган ҳолда ўтган даврда (ой, йил чораги, йил) маҳсулотнинг амалда шаклланган ўртача нархидан келиб чиқиб ҳисобланиши, бундан ташқари, маҳсулот тўлиқ етказиб бермаганлик натижасида юзага келган ва жарима билан қопланмаган зарарларни ҳам қоплашлиги кўрсатилган.

Тарафлар ўртасида тузилган шартнома бўйича ундириш талаб этилган 20 910 170 сўм жарима шартнома шартлари, даъвогарнинг жаримани ҳисоб-китоби ҳамда иш ҳужжатлари билан ўз тасдиғини топади.

Жавобгар Фермер хўжалиги томонидан эътирозномасида келтирилган контрактация шартномаси давлат рўйхатидан ўтказилмагани, шартномани фермер хўжалиги рахбари ўрнига бошқа шахс имзолагани, ҳуқуқшуносни ҳулосаси мавжуд эмаслиги учун шартнома юридик кучга эга эмаслигини ҳақидаги важларини суд инобатга олмайди. Чунки даъвогар томонидан судга тақдим этилган

шартноманинг асл нусхасидан кўринишича, тарафлар ўртасида 16.03.2020 йил куни 46-сонли шартнома тузилган. Шартнома 19.04.2020 йил куни 46-рақам билан Фарғона тумани қишлоқ хўжалиги бўлимидан рўйхатдан ўтказилган. Шартнома жавобгар вакили томонидан имзоланиб, фермер хўжалигининг муҳри ва штампи қўйилган. Фермер хўжалиги вакиллари суд мажлисида шартномага қўйилган хўжаликнинг муҳр ва штампига нисбатан эътироз билдиришмади.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг 2007 йил 15 июндаги 163-сонли “Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкӣ жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида”ги Қарорининг 2-бандида “Шартномада жарима ёки пеня шаклида белгиланадиган неустойка тарафлар томонидан қабул қилинган мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлаш усулларида бири ҳисобланади. Судлар неустойкани ундириш тўғрисидаги даъволарни ҳал қилишда неустойка миқдорининг қонун талабларига мувофиқ ҳисобланганлиги, унинг асослилиги, мажбурият бузилиши оқибатларига мутаносиблиги каби ҳолатларни ҳар томонлама ва чуқур муҳокама қилиб, талаб қилинган неустойканинг адолатли миқдорини белгилашлари шарт”, деб кўрсатилган.

Мазкур Пленум қарорининг 4-бандида “ФКнинг 326-моддасига мувофиқ суд қарздор томонидан мажбуриятларнинг бажарилиш даражасини, мажбуриятда иштирок этувчи тарафларнинг мулкӣ аҳволини, шунингдек, кредиторнинг манфаатларини инобатга олиб, неустойка миқдорини камайитиришга ҳақли”, деган тушунтиришлар берилган.

Суд республикада 15.03.2020 йил куни жорий этилган карантин тадбиркорлик субъектларини фаолиятига салбий таъсир этганини, жавобгар кичик тадбиркорлик субъекти эканлигини ҳамда тарафларнинг узоқ муддатли ҳамкорлигини инобатга олиб, жарима миқдорини 6 000 000 сўмга қадар камайитиришни, даъвонинг қолган қисмини қаноатлантиришни рад қилишни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодекснинг 118-моддаси талаблардан келиб чиқиб суд ҳаражатларини жавобгардан ундириш лозим бўлади.

Юқоридагиларда асосланиб, суд Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодекснинг 118, 176-179 моддаларини қўллаб,

Қ А Р О Р Қ И Л Д И:

Даъво талаби қисман қаноатлантирилсин.

Даъвогар “FERGANA-OSEANA” масъулияти чекланган жамияти шаклидаги хорижий корхонаси фойдасига жавобгар “AXMADALI AKOIDIN” фермер хўжалигидан 6 000 000 сўм жарима ва 19 600 сўм почта ҳаражати ундирилсин.

Даъвонинг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

Жавобгар “AXMADALI AKOIDIN” фермер хўжалигидан республика бюджети ва суд ҳокимияти органларини ривожлантириш жамғармасига 418 203,4 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори устидан устидан бир ой муддат ичида шу суд орқали Фарғона вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича апелляция судлов ҳайъатига ишқоят (прокурор протест) келтирилиши мумкин.

Раислик этувчи

Д.С. Акрамова

Хужжат имзоланган: Акрамова Джамиля Сайфиевна, 02.04.2021

